

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת תרומה תשע"ה לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתמו"ו

*

ונראה דהכתוב אומר, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים (כו-טו). ובגמרא (סוכה מה:): כל המצות כולן [כגון קרשי המשכן, ועמודים, ולולב והדס וערבה] אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן [התחתון למטה, והעליון למעלה] שנאמר עצי שטים עומדים וכו', שעומדים דרך גדילתן. דבר אחר, עומדים, שמעמידין את ציפויין [הציפויין של זהב קבוע בהן במסמרות של זהב, כדכתיב (כו-כט) ואת הקרשים תצפה זהב, ולא היה עושה טס ארוך כמדת הקרש, שיעמוד מאליון]. דבר אחר עומדים, שמא תאמר אבד סיברם [משנגנו אהל מועד בטל לו עולמית] ובטל סיכויין [תוחלתם ומבטם], תלמוד לומר עצי שטים עומדים, שעומדים לעולם ולעולמי עולמים ע"כ.

ולכאורה יש להבין, הלא בגניזת המשכן בודאי שעדיין לא אבד סברם, דהא קרא מפורש היא, כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם, לשכנו תדרשו ובאת שמה (דברים יב-ה), והיינו שיבנו ישראל בית עולמים במקום אשר יבחר ה', ואין

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וגו', ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו' (כה-ח). ויש לדקדק דהוי ליה למימר ושכנתי 'בתוכו', ולמה אמר 'בתוכם'. גם מה דפתח במקדש ומסיים במשכן. ובבעל הטורים כתוב, 'ושכנתי', רמז לבית ראשון 'ושכן ת"י' שנים. ויש בו אותיות 'שני ת"ך', רמז לת"כ שנה של בית שני ע"כ. ויש להבין דהא במשכן קאי, ולמה נרמז כאן הבית ראשון והבית שני. ולהלן בפרשה, והקמות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר (כו-ל). וברש"י שאני עתיד ללמדך ולהראותך סדר הקמתו ע"כ. ואם כן היה ראוי לומר כמשפטו אשר 'תראה' בהר, בלשון עתיד.

ובהקמת המשכן כתיב, ויביאו את המשכן אל משה (לט-ל). וברש"י שלא היו יכולין להקימו וכו', ומשה העמידו (תנחומא יא) ע"כ. ויש להבין הלא בנו במצרים פיתום ורעמסס, וכולם היו אומנים מומחים במלאכת בנין, ואיך לא יכלו לתת עצה בנפשם להקים בנין קטן של קרשים, עד שהוצרכו להביאו אל משה להקימו. - ושוב אמר הכתוב, ויקם משה את המשכן וגו' (מ-יח). והנגינה היא קדמא ואזלא רביעי, ובודאי יש בזה רמיזי דחכמתא.

קול רנה וישועה באה לי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשיי"ת, הגנו מגוישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעון קדשו בהולדת הנכד בן לחתנו הרה"ג רבי יואל ווייסמאנדל שליט"א למזל טוב יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

אליו בלבת אש מתוך הסנה וגו' (שמות ג-ב). וברש"י מתוך הסנה ולא אילן אחר, משום (תהלים צא-ט) עמו אנכי בצרה (תנחומא יד) ע"כ. והיינו כי גלו למצרים שכינה עמהם. ועל כן אמר ה' למושה, והקמות את המשכן, באופן שיהיה קדושתו נצחית לעולמי עולמים, כמשפטו אשר הראית בהר, שהראה לו ה' גילוי שכינתו בסנה, להורות לו שבכל מקום שגלו שכינה עמהם, ועמו אנכי בצרה בלבת אש בתוך הסנה.

*

אך יש לומר בזה עוד, דאיתא בגמרא (סוטה ט). מאי דכתיב (תהלים לג-א) רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה, אל תקרי נאווה תהלה אלא נוה תהלה [על עסקי נוה בתים שבנו, יהללוהו], זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם [להיות נהנים מהם], דוד דכתיב (איכה ב-ט) טבעו בארץ שעריה, משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגנו אהל מועד קרשיו ובריהיו ועמודיו ואדניו. היכא, אמר רב חסדא אמר אבימי תחת מחילות של היכל ע"כ. ובבבלי אריאל (סוף פ' בחוקותי) ביאר, כי כל אנשי העולם מעותדים למיתה ואינם קיימים לעולם, לכן גם מעשיהם אין להם קיום. אולם על דוד המלך נאמר (ראש השנה כה). דוד מלך ישראל חי וקים. ועל משה רבינו נאמר (סוטה יג). לא מת משה, לכן גם מעשיהם עומדים וקיימים ע"כ. ויש להוסיף כי שניהם היה להם ביטול עצום להקב"ה, כי דוד אמר אנכי תולעת ולא איש (תהלים כב-ז), ומשה אמר ונחנו מה (שמות טז-ז), וכמו שהפליגו חז"ל (חולין פט). במדת ענותנותם, וכיון שהקב"ה הוא חי לעולם, גם שהם שנתבטלו אליו בביטול גמור עד אפס, הם ומעשיהם קיימים לעולם.

והנה המשכן נגנו במקום המקדש במחילות של ההיכל, ולכן כמו שמצינו ברשות היחיד שבוקעת ועולה עד לרקיע (שבת ז), כן קדושת המשכן שעשה משה שהיא נצחי, בוקעת ועולה שם למעלה עד שערי שמים. וכמו שהמשכן בעצמה עומדת לעד, כן קדושתה נשארה נצחי. וכאשר בנו שם את המקדש, חוץ מקדושת הבית המקדש שופעת שם

צריכין להבטחת עצי שטים עומדים שעומדים לעולם, אלא בבנין המקדש בירושלים, שנחרב הבית זה כאלפיים שנה, צריכין קרא שלא נאמר שאבד סברם, ולמה נרמז זאת בהמשכן, שעומדים לעולם ולעולמי עולמים.

ובלקט אמרי קודש בפרשתנו, הביא ממרן מוהר"י מבעלזא זי"ע, כי במשכן היתה מעלה יתירה מה שלא היתה במקדש, חדא כי הבית המקדש היא במקום מקודש בארץ ישראל בהר הבית, לא כן המשכן היה השראת השכינה בחוץ לארץ במדבר, שיש טומאת אויר ארץ העמים (שבת טו.). שנית, שהמשכן לא היה לה מקום קבוע, אלא בכל מקום שהיו ישראל הולכין היתה שכינה עמהם. ושמא תאמר שמשנגנו המשכן בטלה האהבה עזה ההוא לישראל, תלמוד לומר עצי שטים עומדים, שעומדים לעולם ולעולמי עולמים, שהכח הזה יש תמיד בישראל עכדה"ק.

וביאורו, כמו שאמרו חז"ל (מגילה כט). בוא וראה כמה חביבין לפני הקב"ה, שבכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן וכו', גלו לבבל שכינה עמהן שנאמר (ישעיה מג-יד) למענכם שלחתי בבלה וכו'. בבבל היכא, אמר אביי בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא ע"כ. ודרשו עוד שם, ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם (יהזקאל יא-טז). אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל ע"כ. הרי לנו כי גם בזמן גלותינו יש בינינו השראת השכינה, כמו שהיה במשכן. ואמרו (סוטה יז). איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם ע"ש. הרי כי בכל בית ישראל המתנהג בקדושה שכינה ביניהם. וכן אמרו (ב"ר פב-ז) כי הצדיקים הם עצמם מרכבה להשכינה. וזהו שהבטיחה לנו תורה, שבחינת קדושת המשכן עומדים לעולם ולעולמי עולמים, שגם בחוץ לארץ בכל מקום שיהיו שם ישראל, יהיה ביניהם השראת השכינה, דוגמת המשכן שהלך עמהם בכל מקום מושבותם גם בחוץ לארץ.

והנה דבר זה שבכל מקום שגלו שכינה עמהם, הראה ה' למשה כאשר בא אל הר ה' חורבה, וירא מלאך ה'

אלא נטבע תחתיה, ורק לפי מראית עיני בשר היה נראה כנשרף ע"ש. ואם כן יש תחתיה שתי קדושות, המשכן והבית הראשון. ושוב כשבנו הבית השני, וקדושתה שלמטה בוקעת ועולה, הרי נמצא בתוכה חוץ מקדושת עצמה, עוד שתי קדושות שלמטה. ושוב כשנחרב הבית השני, וטבעו בארץ שעריה, הרי לעתיד כשיבנה בית המקדש השלישית, יהיה בתוכה ארבע קדושות, והיינו גם מהמשכן ושתי בתי מקדשות שהם תחתיה. וזהו הרמז ויקם משה את המשכן, קדמא ואולא רביעי, שמשה הקדים להקים את המשכן, לא רק שתהא קדושתה בתוכה עד שיגנו, אלא שתהא עומדת קדושתה לנצח נצחים, ואולא רביעי, עד הבנין שלעתיד שתהא הרביעי מהמשכן ואילך, שגם בתוכה תהא שופעת קדושת המשכן שעשה משה.

*

ומעתה נבאר דרשתם, עצי שטים עומדים, שמעמידין ציפויין. דהנה אשרי מי שעמלו בתורה, שזוכה לישב בבית ה' כל ימי חייו על התורה ועל העבודה. אבל לאו כל אדם זוכה לזה, והרבה עשו כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה להם, אלא הנהג בהם מנהג דרך ארץ (ברכות לה:). אמנם גם הם יכולין לזכות לשכרה של תורה, על ידי שהם מחזיקים בממונם הלומדי תורה, שמהנין תלמידי חכמים מנכסיהן, על דרך שהיה זבולון מספיק פרנסתו של יששכר, שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך (דברים לג-ח), והן חולקים בשכר התורה של יששכר, ולעתיד יהיה חלקם יחד עם יששכר, וכמאמרם (קהלת ט-ב) בצל החכמה בצל הכסף, ובמדרש רבה (שם) עתיד הקב"ה לעשות להם צל וחופה אצל בעלי תורה ע"ש. והנה הקרשים של המשכן רומזים לתומכי התורה, כמבואר בבעל הטורים (כו-טו) מ"ח קרשים כנגד מ"ח נביאים שעמדו לישראל (מגילה יד.). ובתורת משה (קלט.) כתב לרמז דקר"ש ר"ת קדושים רוממי שידי ע"ש. וצוה הכתוב ואת הקרשים תצפה זהב (כו-כט), היינו שיחזיקו את התלמידי חכמים מממונם.

גם קדושת המשכן של משה שעומדת תחתיה. ושפיר דרשו, עצי שטים עומדים, שמא תאמר שאבד סיברם ובטל סיכוי, שאין אנו נהנים מקדושת המשכן משעה שנגנו, על זה אמר שהם עומדים לעולם ולעולמי עולמים, שקדושת המשכן נמצאת תמיד בתוך המקדש שנבנה עליה. ולכן קרא הכתוב את המשכן גם בשם מקדש, להורות שגם בבית המקדש ימצא בתוכה קדושת המשכן שעשה משה. ועשו לי מקדש ושכנתי 'בתוכם', לא רק בהמקדש לבד אלא יהיו שם שתי קדושות יחד, המשכן עם המקדש ושכנתי 'בתוכם' דייקא. ולכן 'משכן' עולה ת"י, וגם בתיבת 'ושכנתי' מרומזת הבית הראשון והשני, כי תמיד יהיה נמצא שם קדושת המשכן, הן בבית ראשון והן בבית שני.

וזהו שאמר הכתוב בבנין הבית המקדש, במקום אשר יבחר ה' 'לשכנו תדרשו' ובאת שמה (דברים יב-ה), שתדרוש מה שנאמר בהמשכן, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, לרמז שקדושת המשכן תהא נצחי, וקדושתה מלוח את הבתי מקדשות שלאחריה. וכאשר יבנו ישראל את הבית הבחירה ויבואו לתוכה, הם באים גם כן לקדושת המשכן שעשה משה, ששורה שם במקום המקדש, 'ולשכנו' תדרשו ובאת שמה, כי תבוא לא רק אל המקדש אלא גם להמשכן.

והנה בודאי שעצם המשכן בגשמיותה שפיר היו יכולין ישראל להקימה, אבל הקמת המשכן הרי צריכה להיות באופן שתשאר נצחי, עומדים לעולם ולעולמי עולמים, וזה אי אפשר רק על ידי משה שהוא גם כן נצחי, ולכן הביאו את המשכן אל משה, שלא היו יכולים ישראל להקימו באופן שתהא קיומו נצחי, רק ויקם משה את המשכן, הוא היה יכול להכניס בתוכה קיום נצחי לעולם ולעולמי עולמים.

ומעתה במקדש ראשון היו בה שתי קדושות יחד, קדושת המשכן שתחתיה, וקדושת המשכן שנבנה עליה. ומבואר בזוה"ק (פ' פקודי רמ:), כי הבית המקדש לא נחרב

תלמידי חכמים יזכו לחיות ע"כ. והנה המתים מונחים בקברם מושכבין, ועמי ארצות אינם עומדים מקבריהם, אבל הקרשים מעמידין את ציפויין, אותן בני אדם המהנים לתלמידי חכמים מנכסיהן, והם מצפים את הקרשים זהב, הקרשים הללו מעמידין את ציפויין לעתיד, שיעמדו בתחייה לעתיד.

*

ואמרו עוד, כל המצות אין יוצאין אלא דרך גדילתן. ויש בזה רמז מוסר, כי הנה חשיבות המצוה היא כאשר היא עולה למעלה להיות עטרה בראש אלקי צבאות. אבל זה יתכן רק במצוה הנעשית בחיות בלתי לה' לבדו בלי שום פניות, אלא מעוצם אהבתו ויראתו למקום, שאמר ונעשה רצונו. וכמו שאמרו (פסחים ג:) רבא רמי, כתיב (תהלים נז-יא) כי גדול עד שמים חסדך, וכתיב (שם קח-ה) כי גדול מעל שמים חסדך, הא כיצד, כאן בעושיין לשמה [מעל שמים], וכאן בעושיין שלא לשמה [על שמים] ע"כ. והיינו כי רק בעושה לשמה מגיע המצוה לשמים, וכדאיתא בזה"ק (ח"ג שו:) כל מצוה דלאו איהו בדחילו ורחימו לא פרחית לעילא, והמה הגדפין להעלות את המצוה, כי גדול מעל שמים חסדך.

והנה הצומח, כל זמן שיש בו חיות, הוא עומד על מעמדו, ומתנשא ועולה יותר ויותר עד רום מעלה. לא כן כאשר נתייבש לחלוחיתו אינו עולה יותר אלא מתכוּפף למטה. ומכל שכן כאשר נעשה יבש לגמרי, הוא נופל מושכב לארץ. ועל זה רמזו, שכל המצות כולן אין יוצא בהם אלא דרך גדילתן, שתהא דומה לעץ נטוע שמתנשא למעלה ראש כאשר חיותה בשלימותה. כן צריכה להיות מצות ה', לא כמצות אנשים מלומדה, אלא וחי בהם, לעשותם בחיות וחשקות, ואז עומדת על תלה ומתנשאת להיות עולה לראש, עד כי גדול מעל שמים חסדך.

והנה לפי ראות העין נראה כאלו יששכר הוא המקבל, וזבולון שנתברך בשפע הוא הנותן וממציא לחמו של יששכר. אבל לאמיתו אינו כן, אלא כל העולם כולו ניזוּן בשביל חנינא בני (ברכות יז), השפע שבא לזבולון הוא מכח תורתו וקדושתו של יששכר, וזבולון הוא המקבל ויששכר הוא הנותן לו. ולא עוד אלא שכספו וזהבו של זבולון הוא רק ארעי על משך ימי חייו אשר הוא כחלום יעוף, ואין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב, אבל על ידי שהוא מהנה את יששכר, הוא קונה בו עולם הבא שהוא עולם נצחי. ועל כן אמר הכתוב, כי הן אמת שנצטוה זבולון להספיק פרנסתו של יששכר, ואת הקרשים תצפה זהב, אבל ידע ויכיר כי לא הוא המעמיד את יששכר, אלא הקרשים מעמידין את ציפויין, שכל העולם ניזון בשביל חנינא, ומה שיש לו, הכל הוא רק בזכותו של תורה, אשר בשמאלה עושר וכבוד. ועוד שהוא מעמיד את ציפויין, שעל ידי יששכר יש קיום לממונו, להיות נהנה ממנו גם לעולם הבא.

עוד זוכה זבולון במה שמפרנס את יששכר, והוא על דרך שאמרו (כתובות קיא:) אמר רבי אלעזר עמי ארצות אינן חיים וכו', אמר לו רבי יוחנן לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי וכו'. אמר לו מקרא אני דורש דכתיב (ישעיה כו-ט) כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל, כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו. כיון דחזייה דקמצטער, אמר ליה רבי מצאתי להן תקנה [יהנו לתלמידי חכמים מנכסיהם], מן התורה, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום (דברים ד-ד), וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (שם ד-כד) כי ה' אלקיך אש אוכלה, אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים [מתעסק בממון תלמיד חכם כדי להגיע לידם שכר, והם פנויין לעסוק בתורה על ידי אלון], והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה, וכתביב חיים כולכם היום, על ידי דיבוקן של

<p>נתנדב ע"י ידינו מוה"ר ר' ישעיה הערש גלויבער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב</p>	<p>נתנדב ע"י ידינו מוה"ר ר' יואל אלטר ראב"ד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב</p>	<p>נתנדב ע"י ידינו מוה"ר ר' אברהם יעקב פריינד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב</p>
---	--	---